

VERSLAG GOAB-KRING ZUID-WEST-NEDERLAND

Dit is het verslag van de regionale GOAB-kenniskring Zuid-West Nederland die online plaatsvond op 29 april 2021 van 10.00 – 12.00.

INHOUD

Aanmelding en opkomst	1
Programma	1
Het Nationaal Programma Onderwijs.....	1
PBM'er in de ve.....	2
Rol gemeenten in het OAB	3
Actualiteiten	4

AANMELDING EN OPKOMST

Van de in totaal 45 gemeenten van deze kring waren op de bijeenkomst van 29 april 2021 20 deelnemers aanwezig. Deze opkomst (45%) is iets lager dan gebruikelijk. Naast de aanwezige gemeenteambtenaren was een beleidsambtenaar van OCW aanwezig en twee kenniskringleiders van Oberon.

PROGRAMMA

1. Welkom
2. Nationaal Programma Onderwijs
3. PBM'er in ve
4. Rol gemeente in OAB
5. Nieuw en mededelingen
6. Afronding

HET NATIONAAL PROGRAMMA ONDERWIJS

In februari heeft het demissionair Kabinet het [Nationaal Programma Onderwijs](#) (NPonderwijs) aangekondigd als instrument om achterstanden door corona in te lopen. Onlangs is een [brief](#) met meer informatie over de gemeentelijke inzet verschenen. Hierin staat iets over de rol van gemeenten: bevorderen samenwerking tussen

o.a. onderwijs en kinderopvang, jeugdhulp of jongerenwerk; aanvullend aanbod organiseren, bijvoorbeeld bijles of huiswerkbegeleiding. Ook voor scholen is de inzet toegelicht in een aanvullende [brief](#).

De middelen voor gemeenten worden via een Specifieke Uitkering (SPUK) toegekend aan gemeenten. Het bedrag wordt in juli bekend gemaakt. In september vindt de uitkering plaats. Uit de discussie in deze kring blijkt dat gemeenten graag de hand vrij houden voor de besteding van deze middelen. Gemeenten denken bijvoorbeeld aan het inzetten op de bibliotheek op school, ambulante ondersteuning voor nieuwkomers, opleiding leerkrachten/IB'ers rond ouderbetrokkenheid, scan voorschools of koppeling met jeugdhulp. Een menukaart met effectieve interventies (verschijnt ws 1^e helft mei), zoals geldt voor de PO en VO-scholen, lijkt minder van toepassing als het gaat om de gevraagde samenwerking die gemeenten moeten organiseren. Uit de toelichting lijkt dat de menukaart naar verwachting ook ingaat op algemene principes (versterk de docent bijvoorbeeld). Gemeenten roepen op in de SPUK in ieder geval ruimte te krijgen voor de gevraagde samenwerking/verbindende activiteiten.

Een deel van de middelen van het NP is al voor de zomer beschikbaar, daaronder valt ook de nieuwe [subsidieregeling](#) inhaal- en ondersteuningsprogramma voor de voorschoolse educatie. Aanbieders kunnen tot **15 mei 2021** aanvragen indienen voor aanbod in de zomer- of kerstvakantie. Indien er middelen resteren, volgt een nieuwe aanvraagperiode. Een gemeente vraagt of er voor ve-aanbieders ook subsidie aangevraagd kan worden voor extra uren buiten de vakantieweken om. Daarvoor is deze subsidieregeling niet bedoeld, extra uren kunnen door de gemeente gesubsidieerd worden vanuit de OAB-middelen.

Ook voor scholen zijn middelen voor de zomer beschikbaar in de vorm van een subsidieregeling inhaal- en ondersteuningsprogramma. Na de zomer ontvangen scholen in het funderend onderwijs (po, vo, so) middelen per leerling vanuit NP Onderwijs voor het aanbod. Voor het mbo, hbo en wo worden enkele subsidieregelingen verlengd. Specifiek voor nieuwkomers in het po en het vo wordt de bekostiging aan scholen verlengd van een financiering per leerling van 1 tot 2 jaar na aankomst in Nederland naar 4 jaar na aankomst. Specifiek over deze doelgroep en de financiering daarvan is meer informatie te vinden op <https://www.lowan.nl/>

Er wordt gemeenten gevraagd naar de gewenste ondersteuning bij het NP Onderwijs. Dit vinden ze nu nog lastig aan te geven. Graag komt men hierop terug als er meer duidelijkheid is over o.a. de middelen en men zicht heeft op de 'basisondersteuning' zoals de aangekondigde website. Men vraagt wanneer deze website online gaat, dat is niet exact bekend voor de kenniskringleiders. Desgevraagd hebben enkele gemeenten behoefte aan de mogelijkheid dat er 1 op 1 iemand op afstand meekijkt.

PBM'ER IN DE VE

Vanaf 1 januari 2022 moet er een pedagogisch beleidsmedewerker (pbm) verbonden zijn aan de ve. De pbm'er in de ve moet 10 uur per doelgroepkind per locatie per jaar inzetbaar zijn voor coaching van pedagogisch medewerkers en/of beleidstaken ve. De pbm'er kan formatief of bovenformatief worden ingezet. Bij beide vormen moet goed duidelijk zijn welke taken de pbm'er uitvoert (op de groep of als bovenformatieve kracht). In de grote gemeenten is al langer ervaring opgedaan met een vergelijkbare functie; deze [brochure](#) geeft meer inzicht in de ervaringen die er toen zijn opgedaan. Daarnaast verschijnt er binnenkort op www.goab.eu een praktijkbeschrijving van een pbm'er in de ve op dit moment.

Drie gemeenten beschrijven dat zij in overleg zijn met hun aanbieders, en dat de aanbieders met een verrijnd plan van aanpak komen om de pbm'er in de ve in te gaan voeren. Deze gemeenten hebben enkele denkwijzen of kaders meegegeven, maar laten de invulling binnen die kaders over aan de aanbieders.

Zoals eerder gemeld, herhalen de kenniskringleiders dat anno 2021 er een gangbaar tarief is van € 40 per uur pbm'er. Voor de gevraagde inzet van 10 uur per ve-kind, lijkt het het meest logische om vanaf 2022 een aanvullende subsidie te geven € 400 per ve-kind dat meedraait in de groepen op 1 januari 2022. Sommige aanbieders melden dat er een hoger bedrag nodig is omdat ook de uren dat de pm'er gecoacht wordt, vergoed dienen te worden. Tot slot melden de kenniskringleiders dat voor ve-kinderen die een niet ve-locatie bezoeken geen pbm'er inzet benodigd is, deze verplichting geldt alleen voor locaties met ve-kenmerk in het LRK.

ROL GEMEENTEN IN HET OAB

Gemeenten hebben een rol in het ontwikkelen, uitvoeren en volgen van OAB, zowel in de ve en in het onderwijs. Maar welke rol pak je? En hoe verhoud je je tot het ve-veld en tot het onderwijs?

VE

Bij voorschoolse educatie (ve) speelt dat sinds de harmonisatie in 2018 dat ve een activiteit betreft met een publiek belang dat in een marktsector wordt uitgevoerd. In dit recent [onderzoek](#) van de landelijke monitor kwaliteit kinderopvang (LKK) is daar een goede beschrijving van opgenomen. Dat ve een activiteit is met een publiek belang uitgevoerd in een marktsector, leidt tot aandachtspunten of spanningsvelden:

- Wettelijke taak voor gemeenten voldoende en gespreid ve-aanbod versus marktdenken
- Gemeenten moeten alle aanbieders gelijk behandelen, ongeacht of ze opereren vanuit een grote landelijke organisatie of dat ze een kleine lokale speler zijn.
- Het aantal ve-aanbieders mag worden beperkt, mits gemeenten heldere uitsluitingsgronden hanteren. Waar liggen de grenzen voor de uitsluitingsgronden?
- Hebben alle ve-aanbieders gelijke kansen voor deelname? Hebben grotere organisaties niet meer kansen dan kleine organisaties?

In het algemeen zien we dat er na een aanvankelijke daling in het bereik van peuters nu sprake is van een lichte stijging. Daarnaast zien we sinds harmonisatie dat er veel financieringsstromen zijn in het peuterdomen en dus een grotere administratieve uitvoeringslast (kinderopvangtoeslag, peutermiddelen, ouderbijdragen, subsidie voorschoolse educatie).

Uit de discussie blijkt dat bij de meeste gemeenten in deze kring de harmonisatie goed is verlopen, soms boven verwachting. De aanbieders zijn ook gebleven; hoewel in sommige gevallen kleine aanbieders alsnog gestopt zijn. Een enkele gemeente ziet dat ouders toch blijven kiezen voor peuteropvang/ve bij de omgevormde peuterspeelzalen ipv bij een kinderopvangaanbieder. Een aantal gemeenten geeft aan dat door de toepassing van kinderopvangtoeslagrecht voor ouders die gebruik maken van peuteropvang/ve, de kosten voor peuteropvang/ve gedaald zijn voor de gemeente.

Een zorg die speelt is omtrent segregatie in de voorschoolse sector; waarbij ouders met een hogere SES kiezen voor kinderdagopvang en ouders met een lagere SES voor peuteropvang/ve. Een algemeen toegangsrecht van bijvoorbeeld 2 dagen per week zou dit deels kunnen wegnemen. Niet alle gemeenten ervaren dit zo; juist de gemengde groepen bij ve maken dat er toch sprake is van integratie. Een ander aandachtspunt is de administratieve last voor met name de aanbieders als gevolg van de verschillende regelgevingen in kinderopvang en ve. Een oplossing die is aangedragen is om te onderzoeken of de Sociale Dienst van de gemeente hier een rol in kan spelen.

Onderwijs

Tot in de jaren '90 had een gemeente veel bemoeienis met het primair onderwijs. Openbaar onderwijs viel onder de verantwoordelijkheid van de gemeente, de OAB middelen voor het onderwijs lagen bij de gemeente

en ook was de gemeente voor de meeste huisvestingskosten verantwoordelijk. Vanaf eind jaren '90 tot grofweg einde van de jaren '00 is het onderwijs behoorlijk verzelfstandigd. Het openbaar onderwijs en de OAB middelen zijn weggehaald bij de gemeenten en ook delen van onderwijshuisvesting zijn overgeheveld naar het onderwijs. Het Rijk heeft vanaf dat punt ingestoken dat gemeenten en onderwijs als gelijkwaardige partners OAB-beleidsvraagstukken moeten bespreken. Dit geeft soms dat het lastig is wie welke rol neemt of krijgt. Als er een probleem gesignaleerd wordt, wie zet dit op de agenda, wie trekt de kar richting een werkbare oplossing en wie zorgt dat de oplossing in uitvoering gebracht wordt? En welke rol mag de gemeente hierbij vervullen? Mag de gemeente ook zeggenschap hebben over de inhoud? Bijvoorbeeld over welke type kinderen er gaan deelnemen aan een schakelklas? En naast bespreking op OAB komen gemeenten en onderwijs elkaar ook op ander dossiers tegen. Met name rond onderwijshuisvesting waar grote, financiële belangen spelen, kan het zijn dat door een stoeve bespreking op dit dossier er een weerslag is op de bereidheid om gezamenlijk in het OAB-dossier stappen te zetten.

Uit de toelichtingen van de deelnemers van deze kring blijkt dat de rol van de gemeente tov het onderwijs verschilt, afhankelijk van het probleem of de ontwikkeling. In algemene zin is er vaak wel sprake van gelijkwaardigheid. De verschillende rollen komen bijvoorbeeld naar voren als de gemeente een ontwikkeling erg gewenst vindt. Dan wordt er vanuit de gemeente sterker gestuurd (bijv IKC ontwikkeling). Vanuit het onderwijs wordt vaak een faciliterende of financierende rol verwacht of gewenst. Wanneer er op een ander dossier, zoals onderwijshuisvesting, vragen liggen tussen onderwijs en gemeente, kan dit ook op andere dossiers 'doorsijpelen'. De periode van de lockdowns heeft in sommige gemeenten gezorgd voor meer toenadering, ook soms op inhoudelijke zaken. De kenniskringleiders benadrukken dat vertrouwen in elkaar hierbij belangrijk is en dat soms door iets van buitenaf, zoals de lock-down er meer onderling vertrouwen gecreëerd kan worden. Een goede samenwerkingsrelatie tussen gemeente en het onderwijs is straks nodig in het NP Onderwijs dossier.

ACTUALITEITEN

Algemeen

- De [Staat](#) van het Onderwijs 2021 is uitgebracht door de Inspectie van het onderwijs. Met daarin:
 - Vertraging door Corona 1,5 keer zo groot bij lage SES
 - Al jaren steeds slechter op taal, rekenen en maatschappelijke competenties
 - Nieuwe OAB-gemeenten VVE nog niet helemaal op orde
 'Al voor de coronacrisis kon ruim een kwart (27%) van de leerlingen in het basisonderwijs niet schrijven op het afgesproken minimale basisniveau. Uit internationaal onderzoek bleek ook al dat 24% van de 15-jarige leerlingen niet – of niet meer – kan lezen op basisniveau'
- [Kennislein OAB](#) komt op gang. Doel van de site is kennisuitwisseling bevorderen over effectieve interventies om onderwijskansen in het po te bevorderen

Handreikingen voor en ondersteuning aan gemeenten

- Nieuw GOAB ondersteuningstraject 21-23: voorgenomen gunning huidig consortium
- [Inzicht](#) bedragen onderwijsachterstanden scholen
De bedragen die scholen ontvangen, worden op bestuursniveau uitgekeerd en kunnen van jaar tot jaar fluctueren. In de brochure Fluctuaties in achterstandscores van scholen staat hoe die bedragen worden vastgesteld en waardoor de bedragen kunnen fluctueren.
- De [handreiking](#) Inzet GOAB-middelen is aangescherpt
Vier belangrijkste aanscherpingen zijn:

1. Gemeenten kunnen conform artikel 168a WPO, eerste lid, goab-middelen bijvoorbeeld inzetten voor materialen of programma's als deze nodig zijn voor de uitvoering van de activiteiten ter bevordering van de beheersing van de Nederlandse taal in het basisonderwijs.
 2. Logopedische screening valt onder domein zorg en dus niet onder domein OAB.
 3. Binnen gemengde VVE-groepen is het alleen mogelijk de doelgroepkinderen VVE uit OAB te financieren, niet doelgroepkinderen moeten uit andere geldstromen gefinancierd worden.
 4. Ook ambtelijke kosten mogen uit OAB betaald worden.
- De [handreiking](#) Verhogen van voorschoolse educatieve kwaliteit
Inhoud op hoofdlijnen: Wat is educatieve kwaliteit, wat is nodig voor hogere educatieve kwaliteit en wat is de rol van de gemeente bij het verhogen van deze kwaliteit.
 - Handreiking [informatieoverdracht](#) Voorschools-onderwijs
Focus op AVG. Inhoud op hoofdlijnen: Doel van overdracht, welke info is noodzakelijk om doel te bereiken, wettelijke grondslag, informatie aan ouders en veilige overdracht.

Lopende en afgeronde onderzoeken

Onlangs afgerond zijn

- Onderzoek onder gemeenten naar het [aanbod ve](#) aan vluchtelingenpeuters
Uitkomst: circa 60% van de gemeenten met asielopvang heeft nu een aanbod. Ondersteuning deze gemeenten via het ondersteuningstraject GOAB.
- Onderzoek over het aanbieden [zomerprogramma](#) voor kinderen op een AZC
In november 2019 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen waarin de regering wordt gevraagd te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om een vast zomerprogramma aan te bieden aan kinderen op asielzoekerscentra (azc's). Regioplan heeft in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) de mogelijkheden voor het opzetten van een zomerprogramma voor azc-kinderen onderzocht. Vanwege de demissionaire status kabinet, is het rapport zonder beleidsreactie aan de Tweede Kamer gestuurd. Het is nu aan een volgend kabinet om te kijken of ze hier verder iets mee gaan doen.
- Een verdiepend [LKK-onderzoek](#) naar de kinderopvang in de maatschappij
Geen reguliere LKK meting ivm corona. Verdiepend onderzoek op reeds bestaande data + gesprekken met experts. Beschouwingen over o.a toegangsrecht, ondernemerschap, samenwerking kinderopvang en onderwijs, governance, lokale samenwerking en tenslotte organisatiekenmerken en kwaliteit. Over dat laatste: 'Uit de drie onderzoeken komt het -consistente komt het beeld naar voren dat organisaties met een maatschappelijke missie, lokale betrokkenheid, aandacht voor professionalisering en actieve betrokkenheid van medewerkers een hogere kwaliteit bieden, meer cultureel-inclusief te werk gaan en een groter bereik onder kinderen in achterstandssituaties dan andere organisaties'.

Lopend/aangekondigde onderzoeken zijn

- Implementatieonderzoek 960 uur/OAB (Oberon, Sardes, CEBEON), waarvoor gemeenten in mei een vragenlijst ontvangen.
- Aanbod peuteropvang (Buitenhek), als onderdeel van de monitor rondom het bestuursakkoord
Aanbod voor alle peuters
- Structureel toezicht proceskwaliteit en kwaliteitszorg ve (AEF)

Verder

Houd de website www.goab.eu in de gaten voor nieuwe handreikingen, verslagen en de planning van bijeenkomsten voor volgend schooljaar.